

tænker mig selv som Dommer, vil jeg sige: Jeg vil ikke nøjes med det kolde Papir, hvori der staar, at Vidnet eller Komparenten sagde dit eller dat, nej, jeg vil høre, hvorledes han sagde det, og se, hvorledes han saa ud, da han sagde det, om det var en Mand, der talte om noget, han vidste, eller om det var en Mand, som gættede sig til det, eller om jeg ligefrem kunde se paa ham, at han stod og løj mig op i Ansigtet. Naar Umiddelbarheden er borte, saa siger jeg ligesom General Holofernes, saa giver jeg ikke en Døjt for Resten. Holofernes mente, det vigtigste var, at de gik i Takt og slog lige med Hænderne paa Patrontasken, det mener jeg er ligegyldigt, men Hovedpunktet i Proceduren er, at den, som skal fælde Dom i Sagen, faar at vide, hvorledes Sagen hænger sammen, og det faar han kun at vide, naar han stilles Ansigt til Ansigt med Parterne og med de Vidner, som skulle give Oplysninger. Det er altsaa et Punkt, hvor jeg meget gerne vil have Samarbejde med den højtærede Justitsminister til Fuldstændiggørelse af denne Reform, som jeg i Modsætning til den højtærede Minister finder ganske ufyldstgørende.

Hvad nu Kriminalprocessen angaar, kunde jo den højtærede Justitsminister tænke sig, at man havde stærke Indvendinger at gøre mod den og da ganske særlig Indvendinger imod, at Domsmagten og Administrationen ikke vare adskilte fra hinanden, men det gjorde ikke saa meget, her i København kommer det ikke til at spille nogen Rolle, og Justitsministeren havde i sin Praksis ikke set noget Eksempel paa, at det spillede nogen videre Rolle. Ja, den højtærede Justitsminister har haft en stor Praksis, men saa omfattende, at den omfatter alle Tilfælde, ogsaa de Tilfælde, hvor Konflikter have været til Stede, kan den dog ikke være. Der maa vi supplere vore egne personlige Erfaringer med, hvad vi høre der hænder andre — det maa Justitsministeren gøre, og det maa jeg ogsaa gøre —, og med, hvad vi tænke os kunde ske under Komplikationer. Vi have jo oplevet de Tider, da det at være Dommer ikke var ganske det samme som at have Folkets Tillid. Jeg mindes Domme, der ere faldne i 80erne, der kun i ringe Grad havde Folkets Tillid, Domme, der vare afsagte af Mænd, der vare fuldstændig skrupgale, som burde have siddet i en Daarekiste for mange Aar siden, jeg minder blot som Eksempel om Fejø-Sagen. Jeg kunde nævne andre, men det vil jeg ikke gøre af personlige Grunde.

Naar det er saaledes, saa skulle vi ikke lade saadanne Ord, som Grundloven har om Adskillelse mellem Domsmagt og Administration, staa som letsindigt udtalte Ord. Vi kunne være ganske sikre paa, at de Mænd, der skrev det, sørgede i Modsætning til senere Tidens Lovgivere for, at der kom saa faa som muligt, maaske ingen overflødige Ord eller Bestemmelser ind i Danmarks Riges Grundlov. Denne Grundlov er affattet paa en saa koncis og bestemt Maade, at man kan være ganske vis paa, at de Ting, der staa i den, vare Lovgivernes oprigtige Mening, at saaledes ønskedes det, og saaledes skulde det ske. Den har i Retning af Tydelighed og Klarhed kun een Konkurrent, nemlig det uovertræffelige Lovgivningsværk, som Griffenfeldt med flere lavede under Christian den Femte, og som udkom den 15. April 1683 under Navn af Christian den Femtes Danske Lov. Den Lov var baade for den Tid og for senere Tider et Værk, der aldrig er overtruffet i Retning af Korthed og Klarhed. Derpaa kunde opbygges en Stats hele Ret, og den kunde bruges i alle Henseender endogsaa til at brænde Hekse og til at lægge Majestætsforbrydere paa gløende Riste. Naar jeg nævner det, er det kun som et kuriøst Eksempel. Thi denne Lov var i Modsætning til senere Tidens Lovgivning saa human, saa frisindet — den hjemlede ogsaa mundtlig Procedure —, at den kun kendte Tortur i de to nævnte Tilfælde, nemlig for Hekse og for Majestætsforbrydere — den var jo given af en Enevoldskonge. Men naar det er saaledes, skulle vi ikke kimse for stærkt ad de gamle Love. Justitsministeren sagde, at her i København havde vi Adskillelse mellem Domsmagt og Administration, her havde vi kollegiale Retter, hvor Dommerne ikke tillige havde administrative Embeder, og paa Landet, hvor der ingen Adskillelse var, lød der ikke mange Klager over det. Det minder mig saa meget om en Mand, Reformpartiet havde til Ordfører for Retsreformen, efter at den var bleven Albertis Retsreform, ikke den Retsreform, som Reformpartiet oprindeligt har arbejdet for, det var en Herredsfoged ude fra Landet, og han sagde omtrent de samme Ord. Han havde tidligere været en varm Ven af et virkelig godt Retssystem, en god Retsreform, og jeg tror om den Mand, at han i sit Hjerte er det endnu den Dag i Dag.

Den højtærede Justitsminister kom i Dag i sit Foredrag ligesom forleden Dag ind paa Spørgsmaalet om Nævningerne og